

Datum
2021-03-04
Adress
205 80 Malmö
Diarienummer
FSN-2021-363

Yttrande

Till
Kommunstyrelsen

Remiss angående Remiss från Socialdepartementet - Informationsöverföring inom vård och omsorg (SOU 2021:4) STK-2021-165

Funktionsstödsnämnden lämnar följande yttrande:

Sammanfattning

Utredningen föreslår en ny lag om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och kvalitetsuppföljning. Funktionsstödsnämnden ställer sig generellt positiv till förändringar som kan underlätta informationsutbyte mellan myndigheter i syfte att skapa ökad kvalitet och säkerhet för brukare/patienter. Dock anser nämnden att frågorna om säkring av personuppgifter, sekretess, samtycken och behörigheter behöver förtydligas, samt framför att ett införande kommer att innebära ökade kostnader för berörda vårdgivare och omsorgsgivare på både kort och lång sikt. Funktionsstödsnämnden önskar förtydligande av de praktiska aspekterna inför en eventuell lagändring, för att kunna göra ett mer välinformerat ställningstagande i frågorna.

Yttrande

Utredningen föreslår en ny lag om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och kvalitetsuppföljning. Funktionsstödsnämnden ställer sig generellt positiv till förändringar som kan underlätta informationsutbyte i syfte att skapa ökad kvalitet och säkerhet för brukare/patienter. Funktionsstödsnämndens målgrupper har ofta kontakt med flera olika myndigheter och vårdgivare. Malmö stad har till exempel sedan maj 2017 tre socialnämnder med starka sekretessgränser. Sekretessen kan leda till svårigheter både vid samverkan i samband med utskrivning från sjukhus och vid samverkan mellan nämnder kring gemensamma lösningar för en individ. Till exempel kan det finnas behov av att utbyta information när en nämnd beslutat att erbjuda en individ insatser som utförs av en annan nämnd. En sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation med underlättande åtgärder för informationsutbyte kan gynna helhetssyn och personcentrering i vården och omsorgen och därmed öka kvaliteten och säkerheten i insatserna, vilket är positivt.

Funktionsstödsnämnden vill särskilt påtala vikten av en korrekt utformad lagstiftning som tydligt avgränsar informationsutbytet till enbart nödvändig information för ett tydligt, dokumenterat syfte. I den praktiska hanteringen behöver det finnas tydliga avgränsningar avseende vilka uppgifter som delas, vilka behörigheter som ska gälla och vem som ansvarar för hanteringen.

Krypterade personuppgifter i kombination med informationsutbyte mellan myndigheter ställer stora krav på fungerande och säkra lösningar för överföringen av information. Det finns aspekter som exempelvis individer med skyddade personuppgifter. Här uppstår praktiska frågor kring huruvida uppgifterna är tillräckligt skyddade, dels vid själva överförandet av informationen, dels i de fall olika myndigheters system ska integreras med varandra för att underlätta hantering av uppgifter. Det måste finnas en tydlig ansvarsfördelning, för de fall det inträffar incidenter där integritetskänslig information röjs till utomstående.

Utöver den praktiska hanteringen av frågan kring medverkan, vill funktionsstödsnämnden påtala samma problematik som lyftes i samband med förslaget om ett nytt socialtjänstdataregister avseende personuppgiftsansvar: Ansvarsfördelning vid incidenter, rätten att få sina uppgifter raderade enligt GDPR samt ansvarsfördelning vid överlämnande av uppgifter till tredje part.

En sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation kräver samtycke från den enskilde eftersom den innehåller fullständiga personuppgifter och integritetskänslig information. Funktionsstödsnämnden önskar ett förtydligande kring samtycket, då det i nuläget finns ett antal alternativ där den enskilde antingen aktivt ska lämna ett samtycke eller där det ska handla om huruvida den enskilde motsätter sig.

Funktionsstödsnämnden ställer sig positiv till ökade möjligheter till kvalitetsuppföljning. Funktionsstödsnämnden tolkar förslaget kring kvalitetsuppföljning som att det i möjligaste mån ska röra sig om krypterade men inte avpersonifierade uppgifter och anser att den praktiska hanteringen väcker frågor. Eftersom den enskilde föreslås kunna motsätta sig medverkan med sina uppgifter i kvalitetsuppföljning (s.k. opt-out), skulle information till den enskilde samt efterhörande kring samtycke behövas vid varje tillfälle som kvalitetsuppföljning görs. Detta kan försvåra det systematiska kvalitetsarbetet, både avseende arbete och tidsåtgång för hantering av samtycken och på grund av att man med anledning av nekade samtycken kan riskera få otillräcklig datamängd för en meningsfull uppföljning. Funktionsstödsnämnden anser att insamling av information för kvalitetsuppföljning enklast görs med avpersonifierade uppgifter som inte ställer krav på den enskildes samtycke och som säkrar hanteringen vid överföring av information. Detta skyddar individens integritet så långt det är möjligt, samtidigt som den eftersträvade kvalitetsuppföljningen på system/verksamhetsnivå möjliggörs.

Vidare vill funktionsstödsnämnden påtala att det idag saknas ett gemensamt språk och terminologi för hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Tillgängliggörande av dokumentation innebär att det uppstår nya mottagare som kanske inte kan området och/eller lagrummet som dokumentationen avser, och därmed riskerar uppfatta och/eller tolka uppgifter fel. Detta innebär en säkerhetsrisk för den individ som dokumentationen avser, eftersom de inhämtade uppgifterna kan användas som underlag för bedömningar och åtgärder hos vårdgivare eller omsorgsgivare. Både inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten förs dokumentation av en rad yrkesutövare med stora skillnader i utbildning och kompetens. Skillnader i dokumentationsstruktur och dokumentationssystem liksom olika verksamheters kvalitet avseende dokumentationen påverkar också möjligheterna för mottagaren att på ett tydligt och säkert sätt tillgodogöra sig den information som delas. Vilka funktioner som ska kunna ha tillgång till viss dokumentation behöver klargöras, och vid behov begränsas, med tydliga regler för behörigheter.

Funktionsstödsnämnden vill också betona frågan kring kostnader för sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation föreslås vara frivillig, men om den ska tjäna syftet att ge en mer personcentrerad vård och omsorg, med högre kvalitet och säkerhet för den enskilde, behöver den implementeras brett av vårdgivare och omsorgsgivare i landet. Ett införande innebär dock kostnader för berörda vårdgivare och omsorgsgivare. Samverkan kring samt framtagande av systemtekniska lösningar involverar kompetens och tid. Befintliga verktyg/system, till exempel Nationell patientöversikt (NPO) för sammanhållen journalföring och Mina Planer för samverkan vid utskrivning, kommer att behöva hanteras och beslutas kring. De flesta förändringar av detta slag kräver under en uppstartsfas extra resurser. Riktlinjer behöver tas fram, arbetssätt behöver utvecklas och förankras och personal måste utbildas. Detta behöver tas med i kostnadsberäkningarna inför ett eventuellt införande. Även efter ett införande kommer kostnader att löpande genereras för vårdgivare och omsorgsgivare, eftersom den systematiska säkringen av arbetssätt och system kräver resurser.

Funktionsstödsnämnden önskar förtydligande av de praktiska aspekterna inför en eventuell lagändring, för att kunna göra ett mer välinformerat ställningstagande i frågorna. Det är nämndens bedömning att det alltid är viktigt att den enskilde ska samtycka till informationsföring mellan huvudmän gällande sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation som inte är avpersonifierad. Detta för att upprätthålla individers rätt till integritet och förtroendet för aktörer inom vård och omsorg.

Ordförande

Roko Kursar (L)

Nämndssekreterare

Jesper Salö